

VINGE

Likvärdigt i byggbranschen — nya avgöranden från EU-domstolen

Per-Ola Bergqvist

Mötesplats Offentliga Affärer
25 september 2025

Informationen i presentationen är allmänt hållen och varken kan eller ska ersätta juridisk rådgivning i det enskilda fallet.
De allmänna villkor som gäller för våra tjänster är tillgängliga på vinge.se.

Bakgrund

Tekniska specifikationer i form av prestanda- eller funktionskrav

- **3 §** En upphandlande myndighet får ange de tekniska specifikationerna som prestanda- eller funktionskrav. I prestanda- eller funktionskrav kan miljöegenskaper ingå. Kraven ska vara utformade så att det klart framgår vad som ska anskaffas.
- En upphandlande myndighet får tillåta att en leverantör åberopar sådana standarder och bedömningar som avses i 4 § för att visa att kraven enligt första stycket är uppfyllda.

Bakgrund (forts.)

9 kap LOU

Tekniska specifikationer i form av hänvisningar till standarder och bedömningar

- **4 §** Om de tekniska specifikationerna inte anges som prestanda- eller funktionskrav, ska de hänvisa till standarder och bedömningar, och i fallande prioritetsordning till
 1. svensk standard som stämmer överens med europeisk standard,
 2. europeisk teknisk bedömning,
 3. gemensam teknisk specifikation,
 4. internationell standard,
 5. annat tekniskt referenssystem som utarbetats av europeiska standardiseringsorgan, eller
 6. annan svensk standard, svenskt tekniskt godkännande eller, i fråga om en byggentreprenad eller användning av en vara, svensk teknisk specifikation för projektering, beräkning och utförande.
- Varje hänvisning som avses i första stycket ska följas av orden "eller likvärdig".

Bakgrund (forts.)

9 kap LOU

Uppgifter och hänvisningar som inte får ingå i tekniska specifikationer

- **6 §** Om det leder till att vissa leverantörer gynnas eller missgynnas, får de tekniska specifikationerna inte innehålla hänvisningar till
 1. ett fabrikat, ett ursprung eller ett framställningssätt som karakteriserar varor eller tjänster som tillhandahålls av en viss leverantör,
 2. varumärke, patent eller typ,
 3. ursprung, eller
 4. tillverkning.
- Sådana hänvisningar får dock förekomma om det motiveras av det som ska anskaffas eller det annars inte är möjligt att beskriva det som ska anskaffas tillräckligt tydligt. En sådan hänvisning ska följas av orden "eller likvärdigt".

Bakgrund (forts.)

9 kap LOU

Likvärdiga lösningar

- **7 §** En upphandlande myndighet som i enlighet med 3 § anger de tekniska specifikationerna som prestanda- eller funktionskrav får inte förkasta ett anbud som avser en vara, tjänst eller byggtreprenad som motsvarar de standarder eller bedömningar som anges i 4 § första stycket 1-5 eller likvärdiga standarder eller bedömningar.
- Första stycket gäller endast om
 1. den åberopade standarden eller bedömningen avser de prestanda- eller funktionskrav som myndigheten har angett, och
 2. anbudsgivaren visar att varan, tjänsten eller byggtreprenaden uppfyller de angivna kraven.
- **8 §** Om en upphandlande myndighet ställer krav genom att hänvisa till en standard eller bedömning enligt 4 §, får den inte förkasta ett anbud endast på grund av att en vara, tjänst eller byggtreprenad inte motsvarar denna standard eller bedömning om det i anbudet visas att de föreslagna lösningarna uppfyller kraven på ett likvärdigt sätt.

Bakgrund (forts.)

EU-direktivets skäl 74

De tekniska specifikationer som offentliga upphandlare upprättar måste tillåta att den offentliga upphandlingen är öppen för konkurrens och uppfyller hållbarhetsmål. Det bör därför vara möjligt att lämna anbud som avspeglar olika tekniska lösningar, standarder och tekniska specifikationer på marknaden, inklusive de som utarbetats på grundval av prestandakrav knutna till byggentreprenadernas, varornas och tjänsternas livscykelegenskaper och hållbarhetsaspekten i produktionsprocessen.

Följaktligen bör tekniska specifikationer utformas på ett sådant sätt att man undviker att på konstlad väg begränsa konkurrensen genom krav som gynnar en viss ekonomisk aktör då de avspeglar viktiga egenskaper hos de varor, tjänster eller byggentreprenader som den aktören brukar erbjuda. Om tekniska specifikationer utformas som funktions- och prestandakrav kan i allmänhet detta mål uppfyllas på bästa möjliga sätt. Funktions- och prestandakrav är också lämpliga för att främja innovation i samband med offentlig upphandling, och de bör användas i så stor uträkning som möjligt. Om det hänvisas till en europeisk standard eller, om det inte finns någon sådan, till en nationell standard bör de upphandlande myndigheterna beakta anbud som baseras på likvärdiga arrangemang. Det bör åligga den ekonomiska aktören att bevisa likvärdighet med det begärda märket.

EU-domstolen C-513/23

Den bulgariska kantstenen

Domstolens slutsats:

”Artikel 42.3 b i direktivet om offentlig upphandling ska tolkas på följande sätt: Den utgör inte hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken det krävs att upphandlande myndigheter lägger till orden ”eller likvärdigt” i samtliga fall där de tekniska specifikationerna i upphandlingsdokumenten har utformats med hänvisning till nationella standarder som införlivar europeiska standarder.”

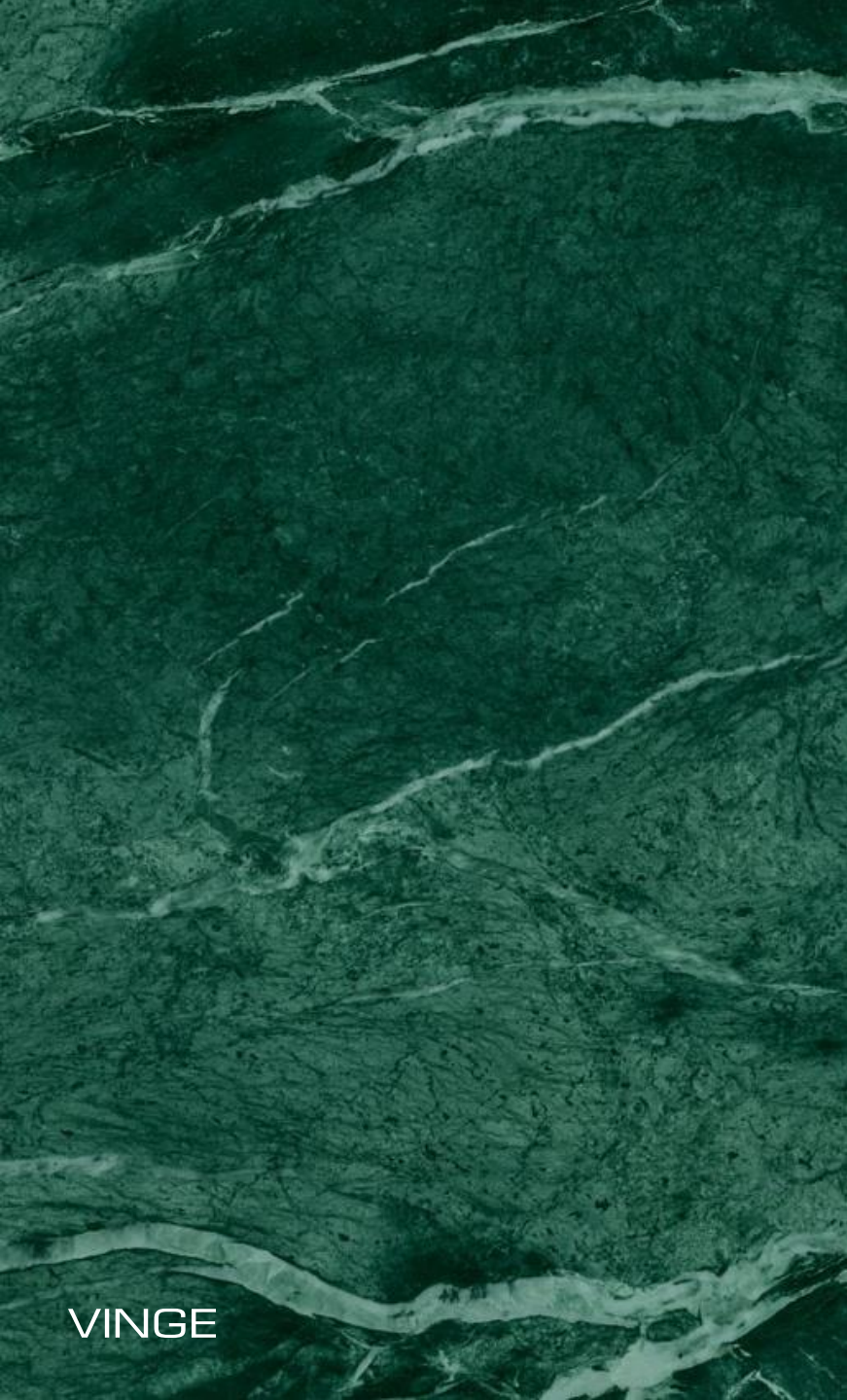
EU-domstolen C-513/23 (forts.)

Den bulgariska kantstenen

- Artikel 42.3 b) – 9 kap 4 § LOU

”Utan att det påverkar bindande nationella tekniska regler, i den utsträckning som de är förenliga med unionsrätten, ska de tekniska specifikationerna vara utformade på något av följande sätt:

b) Genom en hänvisning till tekniska specifikationer och i prioritetsordning till sådana nationella standarder som genomför europeiska standarder, till europeiska tekniska bedömningar, till gemensamma tekniska specifikationer, till internationella standarder, till andra tekniska referenssystem som utarbetats av de europeiska standardiseringsorganen eller, om sådana inte finns, till nationella standarder, till nationella tekniska godkännanden eller till nationella tekniska specifikationer för projektering, beräkning och utförande av byggtreprenader samt användning av varor, varvid varje hänvisning ska åtföljas av orden ”eller likvärdigt”.

EU-domstolen C-513/23 (forts.)

Den bulgariska kantstenen

- Upphandlande myndighet – kommunen Pleven i Bulgarien.
- Indragen finansiering pga. icke-efterlevnad av upphandlingsdirektiven.
- Upphandling av vägarbeten. Hänvisning till bulgariska standarder, utan tillägget ”eller likvärdig”
- Införlivad europeiska standard – inget undantag
- Konsekvenser för den svenske upphandlaren?

EU-domstolen C-424/23

Dyka Plastics

- Belgisk upphandlande myndighet – Fluvius
- Krav på ledningar:
- Bortledande av avloppsvatten: stengods
- Bortledande av regnvatten: betong
- Inget tillägg ”eller likvärdigt”

EU-domstolen C-424/23 (forts.)

Dyka Plastics

Domstolens slutsatser;

- Artikel 42.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG 14 ska tolkas så att förteckningen i denna bestämmelse över hur de tekniska specifikationerna ska vara utformade är uttömmande, utan att den påverkar tillämpningen av bindande nationella tekniska regler som är förenliga med unionsrätten, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, och utan att den påverkar tillämpningen av artikel 42.4 i direktivet.

EU-domstolen C-424/23 (forts.)

Dyka Plastics

Domstolens slutsatser;

- att de upphandlande myndigheterna, i de tekniska specifikationerna inom ramen för en offentlig upphandling av byggentreprenader, inte utan tillägget ”eller likvärdigt” får precisera vilka material de produkter som anbudsgivarna erbjuder ska bestå av, såvida inte användningen av ett visst material oundvikligen följer av föremålet för kontraktet och det därmed inte finns något tänkbart alternativ grundat på en annan teknisk lösning.

EU-domstolen C-424/23 (forts.)

Dyka Plastics

Domstolens slutsatser;

- att skyldigheten att ge ekonomiska aktörer möjlighet att delta på lika villkor i offentliga upphandlingsförfaranden och förbudet mot att skapa omotiverade hinder mot att öppna offentliga upphandlingar för konkurrens enligt sistnämnda bestämmelse, med nödvändighet åsidosätts när en upphandlande myndighet, genom en teknisk specifikation som inte är förenlig med bestämmelserna i artikel 42.3 och 42.4 i nämnda direktiv, ser till att vissa företag eller vissa produkter inte kan komma i fråga.

Tack!

Per-Ola Bergqvist

per-ola.bergqvist@vinge.se

VINGE

STOCKHOLM GÖTEBORG MALMÖ BRYSSEL